

Takáts Gyula-bekezdések

Saját szavaival: „mindentüli” költő Takáts Gyula (1911–2008), a „hasznos szép” művésze.

Kései lírája váratlan újrateljesedés. „Szerepversek” kegyelmes sora. Drangalag eleven utópiája (ez a satirizált idill) és CsuFu légiiesen derengő költőalakja: feledhetetlen lelemények.

„A költő neve irodalmi lexikonokban nem szerepel. Szülőföldje Drangalag, amely Na ConxyPánnal határos. Furcsa módon egyszemélyben mesterem és tanítványom is” – mutatja be teremtményét Takáts.

Pannon tao? Somogyi panteizmus? CsuFu bölcs derűtől fénylik. Társasága Berzsenyi és Babits és Buddha. („Mikor látta, hogy nincs a házba, / a herceg elindult nyomába. / Sehol se lelte, mégis megtalálta! / Derűvel tért meg udvarába...” – *CsuFu titka*; „A szakállába bújva / akár a három szerecsen / elindul Csu oda, / ahol a Bárány, / hogy ott a negyedik, / a fehér szerecsen legyen...” – *Elindult Csu oda*).

„Kínában nem élt bölcs, aki nem volt gyengéd és finom, nem mozgott könnyedén, és akinek nem volt humora” (Hamvas Béla: *Tabula smaragdina*). Drangalagban sem.

Weöres Sándor, Károlyi Amy, Takáts Gyula: rejtett hagyomány, apokrif paradigma irodalmunkban. (Paradigmaként apokrif, hagyományként rejtett – hiszen a Weöres-*legenda* kánoni tényező.) Hamvas Béla, Kemény Katalin, Szepes Mária, újabban Györffy Ákos, Szegedi-Szabó Béla, Danyi Zoltán... (Sőt: Vasadi Péter!) Irányokon, irányzatokon túli, mert misztikus művészeti-gondolati utak (maradások).

E jellemzően rövidke, *asztrálfinom* versek legközelebbi rokona nem az európai epigramma, hanem a keleti tusrajz. Azok képesek így megvalósítani „e tündéri alkimiát” (*Hogy lássa azt is*).

A *császár* motívuma a CsuFu-versekben: a politikai allegória dimenzióját nyitja meg. Külön tanulmányt érdemlő vetület.

A szellemre figyel, nem a szóra: ezért a szét-szétkalandozó verstan.

Költészet, mely – az utolsó évtizedekben – metaköltészetbe torkollik. Az ars poetica mint szemérmesen uralkodó verstípus: „Megértem már... Se toll, se ceruzám... / Szemem szalad végig a papíron. / Magam lassan megyek a kerten át / és

verseimet a földre írom” (*CsuFu és a zöld babér*); „s mert tolla se volt, se papír, / azért fénylett a hegy, mert arra írt” (*CsuFu és a császár*); „írom a magány nyelvтанát...” (*Írom a magány nyelvtanát*); „HogyCsuFu él-e még, / kérdezték tőlem a minap. / Főlnéztem... Láttam a hegyet. / Fénylettek a sziklafalak. / Kimentem, s barlangja előtt / két csalán és egy kis menyét / napoztak kora délelőtt / és maga bár csak mosolyával írt, / de most egy versikét adott. / »Ha nem süt, / akkor is ragyog.« / Csak ennyi volt és a kezén / tartotta CsuFu a napot” (*Kezén tartotta*).

„A kis menyét, mint kínai betű / CsuFut várja a háznál” (*Egy gyékény és egy medvebőr*): az emberi (CsuFu), a természeti (menyét) és a művészi/intellektuális (betű) létminőség összhangja.

S mit lehet tenni, „ha jön / az örült angyal a hídon” (*És átemel oda*)? Lejegyezni, „amit az ég néha kimond” (*De visszajön-e?*); s „az orfeuszi nádasok felett” (*Időt és verseket*) „a verseinken túli vers soraiban” (*Ahol sziklát lapoz*) lelni rá az igazra, az igazságra:

„Az Egy a Minden lelke” (*Vele indul*).

Takács Gyula: Körifém alatt, 1986. 08. 19.